

YAKIN İLİŞKİLER

Yakın İlişkilerde Bağlanım Kuramları 2

Dr. Öğr. Üyesi ÖZGÜR GÜLDÜ

**KAYNAK: BüyüŐşahin-Sunal, Ayda(2011). Yakın İlişkiler.
Ankara: ANKUZEM**

Bağlanım Modelleri ve Sınıflandırmaları

- ✓ Goode (1959), bağlanımın iki yönü vardır:
çekici ve baskıcı
- ✓ Goode'a göre, çiftler birbirlerine fiziksel ve duygusal ödülleri sağlarlar. Bunlar, bağlanımın *çekici yönüdür ve bağlanıma neden olur.*
- ✓ Bağlanımın baskıcı yönünü mutsuz ilişkiler oluşturur. Çünkü burada ilişkisel bağlanım doğrudan ilişkiyi sürdürmeye yönelik olarak verilen kararlar ve çevresel baskı gibi nedenlerle ilişkilidir.

Levinger'in Evlilik Sargınlığı Modeli

Levinger
(1965,1991)

✓ Evlilik sargınlığı modeli, *bağlanımı açıklamada en göze çarpan ve etkili modellerden birisidir.*

✓ Modelin temeli, Lewin'in (1951) **Alan Kuramı'na** dayanır.

✓ Levinger'a göre **grup sargınlığı kavramı evlilik ilişkilerinde istikrarlılık ile açıklanabilir.**

✓ Modele göre, **yakın ilişkilerin istikrarlılığı sargınlığın bir işlevidir.**

✓ Modele sargınlığı belirleyen üç etmen olduğunu ileri sürer.

İlişkinin çekiciliği,

Seçeneklerin çekiciliği

Dışsal engeller

✓ Her biri farklı işlevlere sahip üç bağlanım türü vardır:

Johnson'un Bağlanım Sınıflandırması

Johnson
(1973, 1991)

Kişisel bağlanım

Yapısal bağlanım

Ahlaksal bağlanım

Kişisel bağlanım,

(bu ilişkiyi sürdürmek istiyorum...)

Ahlaksal bağlanım,

(bu ilişkiyi sürdürmeliyim...)

Yapısal bağlanım,

(bu ilişkiyi sürdürmek zorundayım...)

**Adams ve Jones
Evlilik İlişkileri
Bütünleştirici
Sınıflandırması**

**Adams ve Jones
(1997)**

✓ Evlilik ilişkisi için her biri farklı işlevlere sahip üç boyut tanımlamışlardır:

Çekim Boyutu

Zorlayıcı Boyut

Ahlaki-Normatif Boyut

✓ Yatırım modeli, kişilerarası ilişkilerde ilişkilerin kurulması, sürdürülmesi ve sonlandırılmasını açıklamak amacıyla geliştirilmiştir.

Yatırım modeli

**Rusbult
(1980,1983)**

✓ Karşılıklı Bağımlılık Kuramı'nda olduğu gibi yatırım modelinde de,

bireyler mevcut ilişkilerinin doyumlu olup olmadığına karar verirlerken

karşılaştırma düzeyi (KD),

ilişkiyi sürdürüp sürdürmeyeceklerine karar verirlerken de

seçenekler için karşılaştırma düzeyi (KD seç)

ölçütünü kullanırlar.

Modele göre,

- **doyum düzeyi, karşılaştırma düzeyi ve mevcut ilişkiden elde edilen kazançların bir işlevidir ve kazançlar karşılaştırma düzeyini aştığında, birey ilişkisinden doyum alacaktır.**
- **Diğer bir deyişle, birey, partneri ile pek çok etkinliği (çeşitli ödüller) paylaşırsa ve nadiren tartışırsa (az bedeller) ve partnerinden genel olarak daha az şey beklerse (düşük karşılaştırma düzey), bu birliktelikten daha fazla doyum alacaktır.**
- **Doyumun arttıkça, ilişki bağlanımı da artacaktır. Kazançlar, bu içsel standartların altına düştüğünde ise doyumsuzluk görülecektir**

Modele göre,

➤ İlişki bağlanımı üzerinde *seçenekler için karşılaştırma düzeyi (KD seç)* kavramı da belirleyicidir.

➤ KD seç, bireyin halihazırda devam eden ilişkisi dışında, ulaşılabilir daha iyi seçeneklerin kazanç değeri ile ilişkilidir.

Yatırım miktarı,

ilişkiye doğrudan koyulan kaynaklar ile bu kaynakların önemine ve büyüklüğüne işaret eder.

içsel yatırımlar (intrinsic investments)

dışsal yatırımlar (extrinsic investments)

Yatırımlar,

■ Çocuklar ya da birlikte alınan ev gibi somut Őeyler olabileceği gibi, ilişkide olunmasından elde edilen statüler gibi soyut Őeyler de olabilir.

■ Bazı yatırımlar yasal olarak (evli çiftlerin hakları) tanımlanırken, bazıları (eşcinsel çiftler arasındaki ilişki) ise yasal olarak tanımlanmamıştır.

■ Çiftler ilişkileri ilerledikçe ilişkilerine doğrudan pek çok kaynak yatırırlar ve böylelikle ilişkilerini geliştirirler. Bireyler için yatırılmış bu ve benzeri kaynakların ödülü ya da bedeli yüksek olabilir. Bireyler ilişkileri sona erdiğinde bu yatırımlarından vazgeçmek zorunda kalırlar.

Yatırım modeline göre,

bireylerin ilişkilerini bitirmeyi tercih ettiklerinde bile, ilişkiye yaptıkları yatırımlar nedeniyle bunu yapamadıklarını ileri sürmektedir.

Bu durum gönülsüz bağımlılık olarak adlandırılmıştır.